

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 19. marraskuuta 2021
(OR. en)

14108/21

DEVGEN 206
ACP 116
RELEX 992
SUSTDEV 159
COHAFA 84
ONU 135
CLIMA 395

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 19. marraskuuta 2021

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 13440/21

Asia: Vesi EU:n ulkoisessa toiminnassa
– Neuvoston päätelmät (19. marraskuuta 2021)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3828. istunnossaan 19. marraskuuta 2021 hyväksymät neuvoston päätelmät vedestä EU:n ulkoisessa toiminnassa.

**Neuvoston päätelmät
vedestä EU:n ulkoisessa toiminnassa**

1. Neuvosto korostaa veden strategista merkitystä erityisesti kestävän kehityksen, köyhyyden vähentämisen, elintarvike- ja ravitsemusturvan, inhimillisen kehityksen, ilmastotoimien, ympäristönsuojelun, biodiversiteetin ja ekosysteemien säilyttämisen, humanitaaristen toimien sekä rauhan ja vakauden kannalta. Neuvosto painottaa veden olevan olennaisen tärkeää ympäristö-, yhteiskunta-, kulttuuri- ja talousjärjestelmille maailmanlaajuisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, ja tunnustaa samalla, että ihmisen toiminta aiheuttaa kasvavia paineita vesivarojen laadulle ja määrälle kaikkialla maailmassa ja että ilmastonmuutoksen vaikutukset tuntuvat pääasiassa veden välityksellä.
2. Neuvosto palauttaa mieleen 17. kesäkuuta 2019 antamansa päätelmät, joilla hyväksyttiin turvallista juomavettä ja sanitaatiota koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat. Neuvosto korostaa, että on tärkeää suojella ja edistää näitä oikeuksia kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ketään ei jätetä -sitoumuksen mukaisesti ja kiinnittää erityishuomiota lapsiin, vammaisiin henkilöihin ja sukupuolten tasa-arvoon varmistaen samalla, että kaikille naisille ja tytöille taataan oikeus turvalliseen juomaveteen ja sanitaatioon ja heidän tasa-arvoinen, osallistava, tosiasiallinen ja merkityksellinen osallistumisensa tältä osin. Covid-19-pandemian yhteydessä on jälleen korostunut, että yhtäältä vettä, sanitaatiota ja hygieniaa ja toisaalta terveyttä koskeva monialainen yhteistyö on avainasemassa epidemioihin valmistautumisen ja niihin reagoinnin onnistumisen kannalta. Neuvosto palauttaa myös mieleen 14. kesäkuuta 2021 antamansa päätelmät Team European inhimilliseen kehitykseen sitoutumisen vahvistamisesta ja korostaa kokonaisvaltaisen yhteinen terveys -lähestymistavan merkitystä.

3. Neuvosto vahvistaa, että veden, sanitaation ja hygienian kohtuuhintainen saatavuus on kansanterveyden ja inhimillisen kehityksen olennainen ennakoedellytys, ja muistuttaa, että EU on edelleen sitoutunut kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteuttamiseen sekä Pekingin toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin (ICPD) toimintaohjelman ja niiden tarkistuskokousten tulosten täydelliseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja tässä yhteydessä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin. Edellä esitetty huomioon ottaen EU vahvistaa olevansa sitoutunut edistämään ja suojelemaan jokaisen yksilön oikeutta hallita täysin omaan seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteensä liittyviä kysymyksiä ja päättää niistä vapaasti ja vastuullisesti ilman syrjintää, pakottamista tai väkivaltaa, sekä kyseisen oikeuden toteutumiseen. EU korostaa edelleen, että kaikilla pitäisi olla mahdollisuus saada kohtuulliseen hintaan laadukasta ja monipuolista seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää tietoa ja koulutusta, kattava seksuaalikasvatus mukaan lukien, sekä terveydenhuoltopalveluja.
4. Neuvosto palauttaa mieleen 19. marraskuuta 2018 antamansa päätelmät vesidiplomatiasta ja vahvistaa vettä ja erityisesti rajatylittävää vesistöyhteistyötä koskevan EU:n diplomaattisen sitoumuksen rauhan, turvallisuuden ja vakauden välineenä ja kehottaa jatkamaan niiden täytäntöönpanoa ja lisäämään vesidiplomatiian synergioita ilmasto- ja energiadiplomatiian samoin kuin biodiversiteetin ja elintarvike- ja ravitsemusturvan kanssa. Neuvosto on tyytyväinen jäsenvaltioiden vesihuollon ja vesidiplomatiian avulla toteuttamiin toimiin rajatylittävän vesistöyhteistyön tukemiseksi erilaisissa alueellisissa yhteyksissä.
5. Neuvosto painottaa, että vesikysymyksiä on käsiteltävä olennaisena osana konfliktien ehkäisyä, ratkaisemista ja vakauttamista, myös kehittämällä valmiuksia erityisesti sovittelun osalta. Tätä varten neuvosto korostaa tarvetta kehittää ja käyttää kaikkia tarpeellisia vesiriskien kartoitusvälineitä, varhaisvaroitusjärjestelmiä, tarvittavaa asiantuntemusta ja katastrofiriskin vähentämistä ja hallintaa, jotka perustuvat konfliktisensitiivisiin, sukupuoliresponsiivisiin ja ihmisoikeusperustaisiin lähestymistapoihin. Koska vesikysymyksiä koskeva yhteistyö erityisesti rajatylittävissä yhteyksissä tarjoaa tilaisuuden toteuttaa rauhaa edistäviä toimenpiteitä, on tärkeää ottaa veteen liittyvät riskit ja indikaattorit huomioon konfliktien analysoinnissa ja ohjelmasuunnittelussa epävakaisissa valtioissa ja konfliktialueilla sekä konflikteihin liittyvien YTPP-operaatioiden suunnittelussa ja käynnistämisessä.

6. Neuvosto on huolissaan siitä, että UN-Waterin viimeisimmän tilannekatsauksen mukaan kestävän kehityksen tavoite 6 – "varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille" – on edelleen pahasti jäljessä aikataulusta ja siihen on osoitettu aivan liian vähän varoja. Näin ollen neuvosto kehottaa lisäämään vesiulottuvuuden painoarvoa entisestään EU:n ulkoisessa toiminnassa ja YK:n toimintasuunnitelmissa kestävän kehityksen tavoitteen 6 saavuttamista vauhdittavien globaalien periaatteiden mukaisesti. Koska vesi on tärkeää kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta, se on ratkaisevan tärkeää kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman sekä muiden kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten, kuten Pariisin ilmastopöytäkirjan, uuden kaupunkikehitysohjelman, biodiversiteettisopimuksen, YK:n aavikoitumissopimuksen ja katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain kehityksen kannalta. Neuvosto toteaa, että maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn yleissopimuksen (rajavesistösohje) puitteissa kehitetyillä välineillä, kuten UNEEC:n ja WHO:n vesivarat ja terveys -pöytäkirjalla, on suuri arvo veteen liittyvien kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoa koskevien kansallisten tavoitteiden asettamisessa ja siihen liittyvissä veden ja sanitaation tasapuolisen saatavuuden tilannearviointia koskevissa käytännön ohjeissa.
7. Neuvosto korostaa, että vettä koskevaa monenvälisyyttä ja vuoropuhelua on vahvistettava niin, että YK on keskeisessä asemassa, muun muassa tukemalla kestävän kehityksen tavoitteen 6 saavuttamista vauhdittavia globaaleja periaatteita ja uuden YK:n erityislähettilään toimen perustamista vesiasioita varten; lisäksi neuvosto painottaa, että YK:n vesiasioissa tekemän työn tehokas koordinointi ja johdonmukaisuus on tärkeää, erityisesti vahvistamalla UN-Wateria.

8. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että vuonna 2023 järjestetään YK:n vesikonferenssi, joka tarjoaa mahdollisuuden saada kaikki sidosryhmät ja sektorit liikkeelle ja vahvistaa edelleen vesikysymyksiä koskevaa poliittista tahtotilaa siten, että EU:n kanta näyttäytyy yhtenäisenä ja EU toimii ennakoivasti. Neuvosto kehottaa konferenssia pyrkimään konkreettisiin tuloksiin, joilla voitaisiin nopeuttaa veteen liittyvien tavoitteiden saavuttamista ja edistää paremmin kestävä kehityksen tavoitteen 6 toteutumista. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille YK:n vuoden 2021 yleiskokouksen yhteydessä New Yorkissa pidetyn YK:n yleiskokouksen puheenjohtajan järjestämän korkean tason kokouksen tulokset ja tukee vuoden 2021 Bonnin vesivuoropuhelujen keskeisiä viestejä ja suosituksia sekä odottaa kiinnostuneena tulevia vettä käsitteleviä konferensseja, joilla osaltaan valmistellaan vuoden 2023 vesikonferenssia, ja muistuttaa jäsenvaltioiden osallistuvan tähän prosessiin järjestämällä joitakin näistä konferensseista. Veteen liittyvien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maailmanlaajuisesti kiireellisesti lisää osallistavuutta, konkreettisia toimia ja sitoumuksia monialaisten lähestymistapojen puitteissa. Neuvosto katsoo, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi asetettava yhteisiä tavoitteita ja muodostettava yhteisiä kantoja vuoden 2023 vesikonferenssia silmällä pitäen.
9. Neuvosto korostaa, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on tärkeää kiinnittää enemmän huomiota vesikysymyksiin poliittisissa vuoropuheluissa, paikallisella, alueellisella ja monenvälisellä tasolla, hallitustenvälisissä prosesseissa ja kansainvälisillä foorumeilla, mukaan lukien ne, joissa käsitellään ilmastonmuutosta, biodiversiteettiä, ympäristöä, elintarvikejärjestelmiä, energiaa, terveyttä, inhimillistä kehitystä ja valtameriä. Tätä varten neuvosto painottaa, että on tärkeää käydä säännöllistä vuoropuhelua kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, myös kansalaisyhteiskunnan, kanssa keskittyen erityisesti syrjäytyneiden ja haavoittuvien ryhmien osallistamiseen ja paikallisjohtoihin toimintamalleihin sekä ihmisoikeuspuolustajien suojeluun, ympäristöalan ihmisoikeuspuolustajat mukaan luettuina.
10. Neuvosto kehottaa kaikkia Team Europe jäseniä korjaamaan vesialan puutteet, myös rahoituksen, hallinnon ja valmiuksien osalta, sekä jakamaan keskenään EU:n normeja, osaamista, kokemuksia ja resursseja. Tältä osin neuvosto vahvistaa, että tutkimusta ja innovointia sekä datan ja tietämyksen jakamista on nopeutettava ja samalla tuettava siirtymistä digitaalisiin vesiratkaisuihin muun muassa osallistumalla valmiuksien kehittämiseen.

11. Neuvosto muistuttaa, että vesialan rahoitusvaje on korjattava, ja panee tyytyväisenä merkille pyrkimykset ottaa käyttöön niin julkisista kuin yksityisistä ja sekä kansainvälisistä että kotimaisista lähteistä peräisin olevaa innovatiivista ja osallistavaa rahoitusta. Neuvosto korostaa, miten tärkeää on varmistaa, että vesi- ja sanitaatiokysymykset valtavirtaistetaan kehitysrahoitusta koskeviin keskusteluihin ja Addis Abeban toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon. Neuvosto tukee EU:n kestävän rahoituksen kehittämistä ja painottaa, että on saatava aikaan tasapainoisia investointeja vesihuoltoon, veden saatavuuteen sekä sanitaatioon ja hygieniaan niin maaseutu- kuin kaupunkialueilla, myös osana terveydenhuolto- ja koulutusjärjestelmiä sekä humanitaarisissa konteksteissa parantaen veden laatua ja lujittaen ilmastokestävyyttä, vahvistaen rajatylittävää vesistöyhteistyötä ja noudattaen tasa-arvo-, ihmisoikeus- ja kestävyysnormeja. Neuvosto toteaa, että riittämättömät sanitaatiopalvelut ja jäteveden käsittely vaikuttavat veden laatuun, biodiversiteettiin, ihmisten terveyteen ja ihmisarvoon. Neuvosto kehottaa edistämään veden tehokasta ja kestävästä käyttöä ensisijaisena tavoitteena kaikilla aloilla aina kun se on mahdollista.
12. Neuvosto korostaa vesihallintoa ja yhdenmukista vesivarojen hoitoa keskeisenä prosessina, jolla edistetään vesi- ja maavarojen sekä niihin liittyvien luonnonvarojen koordinoitua kehittämistä ja kestävästä hoitoa taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin maksimoimiseksi tasapuolisella tavalla vaarantamatta kuitenkaan elintärkeiden ekosysteemien kestävyttä. Neuvosto toistaa, että vesi-, elintarvike- ja energia-alojen sekä ekosysteemien välinen yhteys on tärkeä käsiteltäessä vettä koskevia synergioita ja kompromisseja kaikessa EU:n ulkoisessa toiminnassa.
13. Neuvosto korostaa yhdenmukisen vesivarojen hoidon merkitystä pyrittäessä vahvistamaan yhteiskuntien selviytymiskykyä sosioekonomisista olosuhteista ja ekosysteemeistä riippumatta, käsittelemään luonnonuhkia ja vähentämään kaikkia veteen liittyvien katastrofien ja ääri-ilmiöiden sekä merenpinnan nousun kaltaisten hitaiden kehityskulkujen aiheuttamia riskejä. Lisäksi yhdenmukisen vesivarojen hoidon järjestelmien ja infrastruktuurien tulisi olla kestäkykyisempiä ja ilmastoneutraaleja, myös veden, sanitaation ja hygienian osalta. Neuvosto korostaa, että vesialan toimet on sisällytettävä paremmin EU:n ulkoisiin toimiin ja rahoitukseen ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen alalla sekä katastrofiriskien vähentämistä ja niihin varautumista koskevan Sendain kehyksen kautta. Neuvosto kehottaa parantamaan vesialan toimien, myös veden, sanitaation ja hygienian osalta, sisällyttämistä YK:n ilmastopöytäkirjan mukaisiin kansallisiin ilmastostrategioihin ja -suunnitelmiin ja niiden yhdenmukaistamista sekä kiinnittämään enemmän huomiota rajatylittävään ja alueelliseen yhteistyöhön vesi- ja ilmastokysymyksissä.

14. Neuvosto korostaa vesiekosysteemien, erityisesti kosteikkojen, säilyttämisen ja ennallistamisen keskeistä merkitystä, jotta voidaan edistää inhimillistä kehitystä, suojella biologista monimuotoisuutta, vähentää vesien pilaantumista ja tehostaa ilmastotoimia Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja Pariisin ilmastopimuksen mukaisesti. Neuvosto korostaa luontoon perustuvien ratkaisujen, yhdenmetyt vesivarojen hoidon, lähteestä mereen -lähestymistavan ja monialaisten toimintamallien, rannikkoalueiden yhdenmetyt käytön ja hoidon, kiertotalouden periaatteiden sekä uusien ympäristöystävällisempien strategioiden merkitystä. Neuvosto toteaa myös, että antaessaan ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevan päätöslauselman 23. maaliskuuta 2021 YK:n ihmisoikeusneuvosto pani merkille suosituksen siitä, että kaikkien valtioiden olisi noudatettava ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa vesihallinnossa, ja että vesihuoltoon liittyvien ihmisten tarpeiden tasapainottaminen vesiekosysteemien terveyden kanssa, niin että myös ihmisoikeudet taataan, on yksi 2000-luvun keskeisistä haasteista.
15. Neuvosto korostaa, että vammaisuuden huomioon ottavat ja muutosvoimaiset lähestymistavat, joilla puututaan sukupuolten epätasa-arvon perimmäisiin syihin, ovat keskeisiä varmistettaessa, että kaikki hyötyvät kohtuuhintaisista vesi-, sanitaatio- ja hygieniapalveluista ja saavat niiden kautta paremmat vaikutusmahdollisuudet. Neuvosto kehottaa myös parantamaan veteen liittyvien toimien sukupuolisidonnaisten vaikutusten analysointia ja ymmärrystä, jotta voidaan luoda sukupuoliresponsiivisia toimintapolitiikkoja ja toimia.
16. Humanitaaristen toimien, kehityksen ja rauhan välisen yhteyden osalta neuvosto vahvistaa, että vesivarojen, vesialan henkilöstön – erityisesti sanitaatiotyöntekijöiden – ja vesi-infrastruktuurin turvallisuuden ja varmuuden tukemiseksi tarvitaan lisää täydentävyyttä. Tämä voidaan saavuttaa edistämällä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisten työntekijöiden oikeuksien noudattamista. Neuvosto kehottaa tehostamaan ihmishenkiä pelastavaa apua toimittavien humanitaaristen työntekijöiden ja elintärkeiden infrastruktuurien suojelua kaikenlaisilta haitoilta, olivat ne sitten luonnon aiheuttamia, tahattomia tai tahallisia. Neuvosto kehottaa vahvistamaan asiaan liittyviä monisidosryhmäisiä prosesseja ja analyyseja, jotta voidaan parantaa toimia koskevaa näyttöä, politiikkaa ja täytäntöönpanoa ja näin mahdollistaa sen, että humanitaariset sekä kehitys- ja rauhan alan toimijat voivat paremmin tehdä yhteistyötä vastataksaan kiireellisiin tarpeisiin ja puuttuakseen ongelmien perussyihin aikaisemmassa vaiheessa ja estääkseen humanitaaristen vesi- ja sanitaatiokriisien puhkeamisen.

17. Neuvosto toistaa alueellisten yhdentymistoimien merkityksen, kehottaa edistämään, myös pohjavettä johtavien kerrosten osalta, rajatylittävää ja alueellista vesistöyhteistyötä, joka on kestävän kehityksen, vihreän siirtymän ja rauhan keskeinen tekijä, ja kehottaa painottamaan uudelleen koordinoitusti YK:n vesialan yleissopimuksiin liittymisen ja niiden noudattamisen, rajatylittävien sopimusten ja institutionaalisten puitteiden merkitystä.
-